



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...**

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

**Bartoli, Daniello**

**Lvgdvni, 1670**

50. Singularia cum Prorege Nanchin. de B. V.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-10757**

Regis natalem luna Septembris decima septima celebraret ubi se Colai munere ornandum expectabat; hac fiducia hilaris, & horologio rotato quo illum donauit Riccius facile induxit animum ut stipulatoribus domesticis illum adscriberet, ac polliceretur, quam sedulo contulit suam opem, ad captandam in aula potentiam Eunuchorum. Mouit quoque illum aspectus munerum quæ Regi ferebat Riccius, quorum illic inuisa admirabilitas, & nullo sat pretio, ut quidem rebatur, æstimabilis, Regi talium auido videbatur maximè placitura, seque illorum conciliatorem, fore duplo quam esset gratiosorem, numerum potro excellentia duobus constabat triangulis vitreis, quæ de magnitudine, & colorum scena, gemmas opinabatur thesauro æquandas. Nanciani conscendit Riccius magnum sui nomen & desiderium relinquens, cum P. Caraneo, & fratribus Sebastiano Fernando, & Manuele Pereira Sinensibus, Nanchinum pronis fluminibus venerant confectis milliaribus ducentis octoginta, cum ominosa undique repulsa omni hospitio sunt exclusi; tectum nec prece, nec pretio impetrare ab vilo potuerunt; terrebat vniuersos seuera edictio quæ nuper veritum, ne cui priuatum aut publicè hospitium daretur, nisi ex habitu, orisque ac linguæ conformatione certo Sinensis probaretur; & ausam edicto præbuerant exploratores à Taicosama armato & Sinis minante, simulato Sinarum, schemate subornati. Ergo Riccius quem tota Extraneum corporis species loquebatur, sua se barca recondere, Guanus Mandarinus, sibi quoque timere; in omnem euentum prospicere; apud intimos amicorum, Magistratum primores, commendatitias ad Regem pro Riccio querere; ex quibus putabat clarum fore, hominem à se duci regno fidum, nulliusque suspectum. Verum etsi tantus esset Guanus, tantique illic imperij, & auctoritatis; neminem reperit, qui Externum Regi laudare non perhorresceret, Externis bello Regem petentibus. Rara igitur, maximè inter Sinas, fidelis amici constantia, per se statuit præstare quod per alios nequibat, suscepitque in se trepidam aleam perducendi Pechinum Riccij, profectiois interea dum adesset tempus, audiebat illum iucundissimè, & auidissimè de nostratibus literis; præsertim de Geographicis, & contemplabatur summa voluptate, molem terræ globosam, in plana extensam tabula, cum explicationibus partium singularum, elegantissimo caractere, ac stilo Sinensi; hanc Regi donum elaborauerat Riccius. Erat Guano in paucis amicus Nanchinensis Prorex Ciaus Cotaius, eminebatque inter Literatos, sed vitandæ causæ æmulationis, Chiungini, diei itinere debebat, ne quid simultatis inter ipsum & Præsides tribunalium regionum quandoque incideret, quorum maior est quam Proregum potestas. Is Guanum officij gratiâ per nobilem visens, donum illi, ut mos est, obtulit; descriptionem orbis vniuersi, quam elucubratis circum elogiis, cum eiusdem auctore, magnificentissimè laudabat, videbaturque tacitè optare ut sibi attribueretur; hanc olim Sciaochini à Riccio delineatam & editam tanti fecerat

Nanchini à  
nemine ex-  
cip.

10.  
Singularia  
cum Prorege  
Nanchin. de  
B. V.



rat Ciaus, vt iussam denuò excudi, sua manu & stylo illustraret. Guanus mirè gaudens id Riccij opus ab tanto ingenio suspici, sciendi iuxta & regendi Magistro, prosperèque arduis in rebus, sæpè ab Rege adhibito, illi significat habere se domi Literatum illum eminentissimum, cuius esset inuentum illa Descriptio. Prorex moræ impatiens Mandarinum cum gestatoribus, & equitibus ex templo dest. nat. rogans eius sibi præsentiam ad dies aliquot commodari, cuius pridem videndi summo desiderio tenebatur; erat postridie Riccius Pechinum discessurus, sed fuit Proregi omnino satisfaciendum; dies cum illo decem egit, de literis, & religione, tam cupido, & suspenso de loquentis ore animo audientis, vt pie crederes incantatum. Sub congressus huius initia cum Prorege solus in secreto conclaui, Saluatoris tabulam quam Regi ferebat ei aperuit solerti expressam penicillo, & nitidissima crystalli perspicuam glacie; huius aspectu colorem mutauit, visus tangi horrore, sed longè diuerso quàm suspicaretur Riccius, qui valde attonitus, quod fori vtraque, sua manu reducta illam operiret, mouit haudquam pro idolo habendum, aut vultu mortali, sed eam esse effigiem terrarum, & cœli Domini; & hæc (intulit Prorex) seipsa, vel tacente te, talem prodit, quod primo intuitu sentiens illam clausa, vt loco digniori conuenientius spectaretur. Accitisque honorariis famulis, iussit aram in fano erigi, quod omni superbum ornatu insupremo extabat palatii vertice, ex quo ipse aliique Proreges venerabantur cœlum; quod idem retinent Literati, residuum infœlix illius adorationis quam eorum maiores cœli Domino exsoluebant. Dum instruitur altare, & seruatoris in eo locatur effigies, tota sua Prorex induitur cultus solennis maiestate, proceditque cum aulicis condigna etiam pompa fulgentibus; capacem artis eximie acerram iubet ad pedes imaginis statui, eamque iniecto ipsemet suffitu vaporat; tùm passus aliquot retrocedens, quater humi proiectus, & fronte solum tangens adorat; inde se ad latus venerabundus sistit, non ausus præ reuerentia coram aduersus consistere. Qui sensus homini dum vixit hæsit adeo impressus vt Pechini summo Magistratu fungens, gloriaretur illam imaginem se domi habuisse: secuta Proregem aula omnis, vrbisque nobilitas sacram effigiem pariter adorauit, dataque est vni eorum cura vt quotidie foculum, & suffitum ad eam instauraret. Fuit tandem Riccio abeundum, vt assequeretur comites qui Pechinum versus iam anteuertent. Prorex discessu illo dolens, copioso illum argento donauit; sanè tunc pernecessario, iter enim leucarum susceperat ad plures trecentis sumptu Collegij Macaensis; at dono quouis æstimabilis, quòd rerum, & aulæ peritus, propositum Riccij sagacissimis iuuit consiliis, vt si non posset iis belli tumultibus ad Regem introduci, & Pechini manere; saltem in posterum non excluderetur, sed eam sui famam & desiderium illic relinqueret, vt cessante armorum strepitu, reuocaretur illuc pronis omnium votis quod vt præuiderat contigit.



contigit. Salutarum hinc suis credidit gestatione ad ripam fluminis portandum, ubi eum expectans Proregis famulus celeritate summa nocturni diurnique remigij suis denique sociis illum iunxit.

Menses ferme duos cum dimidio id iter Nanciano Pechinum tenuit, nec ante pridie natalis Deiparæ in conspectum venire ciuitatis; & lentam hanc navigationem, æstus caniculæ fecere propè intolerabilem, etsi enim liburna uehebantur quam Barcaballum Riccius ex insensu vocabulo explicat, ob celeritatem eius nauigij, sed onerariis lentisque nauibus fœderatam, nefas erat relictas præcedere, hinc malignitæ caloris immodici, multi agrotarunt; Riccij vnus sani ac valentis prolixæ caritas, sedulitate, industria, & quibus poterat, ac norat remedia omnes restituit; nec eo minus accuratè perrexit cum ad vrbes singulas applicaret, quibus annis ille prærenditur, gradus earum sub polo metiri. Tiencinum denique appulit urbem egregiè munitam, ad quam procul Pechino annis nauibus portum facit, sed cum ducto inde in urbem algeo ferri non liceat nisi nauigijs in Regis obsequia deputatis, terra viæ reliquum exegit, quæ innumerabili mercium & annonæ transportatione stipabatur.

51.  
Pechinum  
sedes Regia.

Pechinum Sinarum Metropolim, toto orbe famosam, Imperatoris sedem, otiosius lustrabo, cum post biennium in eam Riccius mēducat, futurus eius perpetuus incola; nunc hospes magis propè fortuitus & mensis vnus, quàm aduena: quanquam id ex breui hospitio lucri fecit vt illuc postea inuitatus rediret, tunc verò tertiam Christi operariis stationem in Nanchinensi regia fundaret. Riccium lente nauigantem Guanus Mandarinus terra præcesserat, iamque aduertens se nimium blanda honorum expectatione fuisse delusum; verum, vt erat ingentis animi, ab suis promissoribus desertus, Riccium haudquaquam deseruit, recepit comiter salutantem, & suo palatio hospitem, & quod erat necesse vt per aliquem Eunuchorum qui magno eius aulae probro in ea dominantur, innotesceret Regi saltem eius nomen, tantum egit vt talem ei reperiret: at vilissimus semivit, & Guano fidem, & spem Riccio fefellit. Sibi dona imprimis Regi destinata exponi voluit, quibus etiam spectandis ex Guani comitatu multi adfuerunt, Riccius eorum rationem, vt potè inuisorum, editurus, reuerenter accedens ad Eunuchum; quocumque id tandem instinctu, salutaris est ab eo de genibus demissæque proclini, & significante optatum aduenisse. Inspecta vt expetierat munera, laudata cum stupore seorsum singula; & pro miraculis habita. In iis erat horaria machina, eleganti artificio fabrefacta quam acceperat à Præposito Aquauina, triangulum ex vitro geminum; orbis quam diximus vniuersi docta & eximia tabula; tudiculare organum musicum, figuræ nouitate, & suauitate varia concinentium fidiam, Sinis mirabile; imago illa Saluatoris Nanchinensi Proregi tantoperè honorata; Deiparæ altera, sed quæ refectione improvida solutis asseribus quibus erat impressa, fore ad sumptuosè